

V parlamente opäť diskusia o interrupciách

Súčasný interrupčný zákon by sa mal zrušiť. Navrhuje to nezávislý poslanec Peter Gabura. Argumentuje právom na život a kresťanskými hodnotami. Interrupcie by tak upravoval už iba trestný zákon. Od mimovládnych organizácií sa ozývajú rôzne reakcie. Väčšina si však myslí, že v parlamente návrh neprejde.

Poslanec Gabura navrhuje zrušiť zákon z roku 1986, ktorý žene zaručuje interrupčný zákrok do 12 týždňov. Podľa neho už samotný názov zákona je nepoctivý, keďže nejde o žiadne prerušenie tehotenstva.

Peter Gabura: „Ukončenie tehotenstva nie je Božou hodnotou, je vraždou.“

Návrh vyvolal u mimovládnych organizácií rozdielne reakcie.

Oľga Pietruchová, predsedníčka združenia Možnosť voľby: „To je čiste náboženský pohľad a podľa mňa odporuje našej ústave.“

Andrea Hankovská, Centrum pre bioetickú reformu: „Tešíme sa, že niekto v parlamente našiel odvahu predložiť náš návrh.“

Gaburov návrh je už v parlamente. Koalícia však jeho schválenie nepovažuje za reálne.

Eudmila Mušková (ES-HZDS), poslankyňa NR SR: „Vítam tento zákon, aj keď si nemyslím, že bude schválený. Vítam hlavne možnosť viac hovoriť o práve dieťaťa na život.“

Ak by návrh prešiel, v legislatíve by v tejto oblasti nastalo vákuum. Interrupcie by tak upravoval len trestný zákon.

Andrea Hankovská, Centrum pre bioetickú reformu: „Ktorý za nepovolený umelý potrat trestá potratárov, nie ženy.“

Oľga Pietruchová, predsedníčka združenia Možnosť voľby: „Keby sa ten zákon zrušil, tak vlastne interrupcie nebudú nijako regulované a budú sa zrejme vykonávať alebo vykonávali by sa ako normálny zdravotný zákrok.“

Oveľa reálnejšia je tak novelizácia interrupčného zákona ako jeho zrušenie. Tú pripravuje na jeseň ministerstvo zdravotníctva. Jedinou krajinou Európskej únie, kde sú interrupcie úplne zakázané, je Malta. Tam môže lekár za jej vykonanie stráviť vo väzení až štyri roky.

René Medzihradský
TA3, 18:40, 7.6.2008

Proti interrupciám

Nezávislý poslanec parlamentu Peter Gabura predložil do parlamentu návrh zákona, ktorým chce zakázať interrupcie.

Svojím návrhom chce zrušiť zákon o umelom prerušení tehotenstva.

„Právo na život je základným a neodňateľným ľudským právom.“

Mravný zákaz zabiť človeka je aj prirodzeným pravidlom, ktoré uznávali ľudia od nepamäti, povedal Gabura. (sita), Plus jeden deň, 9.6.2008

Europoslankyňa Monika Flašíková Beňová vyhlásila, že Slovensko 1. etapu vatikánskej zmluvy nepotrebovalo

Europoslankyňa za Smer SD Monika Flašíková Beňová vyhlásila, že Slovensko 1. etapu vatikánskej zmluvy nepotrebovalo. Zmluva ide podľa nej nad rámec toho, ako sa Slovensko vyvíja a preto nevidí dôvod, prečo by malo prijímať ďalšie. Zároveň podporila registrované partnerstvá a právo homosexuálnych párov na adopciu die-

ťaťa. Podpredseda KDH Daniel Lipšic v televíznej debata oponoval s tým, že vatikánska zmluva je prioritou. V súvislosti s inštitútom registrovaného partnerstva zdôraznil, že dieťa by nemalo byť obeťou pokusov. Zdôraznil dôležitosť rozhodovania o tejto otázke na úrovni národného parlamentu.

Rádio Slovensko, 18:00, 8.6.2008

Vymenili sutany za futbalové dresy

Budúci kňazi pravoslávnej gréckokatolíckej a rímskokatolíckej cirkvi si v Prešove prezliekli sutany za futbalové dresy. Na futbalové ihrisko v Nižnej Šebastovej si prišli vyskúšať svoje športové zdatnosti. Na trávniku aj v hľadisku nechýbali ani pravé futbalové emócie.

Takto netradične modlitbou priamo na ihrisku sa futbalový turnaj budúcich kňazov začal. Hneď po nej sa však začalo naplno hrať. Budúci kňazi vo futbalovom rúchu si na ihrisku naozaj nič nedarovali a okrem gólov nechýbali ani tresty od rozhodcov.

Marek Rozkoš, rektor Grécko-katolíckeho seminára v Prešove: „Nikde nie je napísané, že kňaz nesmie hrať futbal. Veď práve toto je dôkazom, že vlastne sme takí istí ľudia ako ostatní.“

Emil Jarkovský, rektor Pravoslávneho seminára v Prešove: „Bola besná príprava a po všetkých skúškach a po učení, ktoré sú, si chlapci zatrénovali každý deň.“

Aj keď ide o budúcich kňazov, na ihrisku podľa nich nemôžu chýbať pravé futbalové emócie.

Anketa:

Opýtaný 1: „Záleží však skutočne od toho ako ich zvládnete. Myslím si, že sa nám to darí dobre.“

Opýtaný 2: „Som zvedavý jak to dneska dopadne.“

Z dobre informovaných cirkevných zdrojov sme sa dokonca dozvedeli, že chlapi z družstva, ktoré na tomto turnaji získa najmenej bodov, budú musieť odslúžiť zopár omší naviac ako je bežný štandard.

Peter Greguš

TV Markíza, 19:20, 6.6.2008

Pápež Benedikt XVI. sa stretne s Bushom

Pápež Benedikt XVI. nezvyčajne privíta v piatok amerického prezidenta Georga W. Busha v reštaurovanej stredovekej veži, aby mu odplatil vrúcne prijatie v Bielom dome. JÁN FELIX, Šport, 10.6.2008

Ženatý kňaz

Český biskup Václav Malý pred tromi týždňami podmienene vysvätil ženatého kňaza Jana Kofroňa.

Ide o vôbec prvý prípad v Česku, keď pápež povolil, aby v rímskokatolíckej cirkvi vykonával priamu službu ženatý kňaz. Prípad však neznamená zmenu postoja cirkvi k otázke celibátu. „Takéto prípady sa vyskytujú väčšinou v staršom veku, ak človek cíti povolanie ku kňazskej službe. Podmienkou je, aby bola zabezpečená rodina, manželka dala súhlas a dotýčaný žil v celibáte, „ vysvetlil hovorca Konferencie biskupov Slovenska Jozef Kováčik. (tasr)

Plus jeden deň, 7.6.2008

Ústupok za stiahnutie návrhu na vyrovnanie štátu s cirkvami

Poslanec českej sociálnej demokracie Miroslav Svoboda naznačil, že by za určitých okolností hlasoval za umiestnenie amerického radaru v Česku. Ako podmienku uviedol, že ČSSD by podporu pre radar vymenila za ústupok vlády, ktorá by stiahla návrh na vyrovnanie štátu s cirkvami. (ČTK), PRAVDA, 7.6.2008

Arcibiskup prispel na charitu zoskokom z lietadla

Britský arcibiskup z Yorku skočil z lietadla s padákom. 58-ročný John Sentamu vyskočil z takmer štvorkilometrovej výšky v tandeme s parašutistickým veteránom. Zoskok navrhol arcibiskupovi jeden miestny podnikateľ ako charitu. Biznisman totiž zbiera peniaze na podporu britských rodín, ktoré prišli o svojich vojakov v Afganistane.

TV Markíza, 19:00, 6.6.2008

Zdanlivo nečasový príbeh

Rakúsky roľník, katolík Franz Jägerstätter, bral vieru tak vážne, že jedného dňa začal sám čítať Bibliu, čo nebolo v tých rokoch medzi katolíckymi laikmi vôbec samozrejmé. Štúdium Biblie prebudilo jeho svedomie, myslenie i konanie. Vo februári 1943 dostal manžel a otec troch dcér povolávací rozkaz do wehrmachtu. Bolo to práve po zdrvivúcej porážke pri Stalinsgrade, a teraz mal i on, pôvodne oslobodený od brannej povinnosti pre obhospodárenie svojho statku, bojovať za Hitlerov blud. Odoprel službu v zbrani, hoci nebol radikálnym pacifistom a nikoho, kto vstúpil do armády, neodsudzoval.

Jeho odmietnutie súviselo s Hitlerom. Uvedomoval si, že nacistický štát je v podstate iba vysoko organizovanou bandou zločinných gaunerov. Jednoducho, bolo pre neho nemožné slúžiť v antikristovej armáde. Nepodľahol vtedajšej ilúzii o bezúhonnosti wehrmachtu. Žiadna organizácia v totalitnom systéme nebola podľa neho bez viny. Jeho svedomie mu nedovoľovalo slúžiť režimu, ktorý brutálne prepadal a zotročoval iné národy. Národný socializmus odmietal ako diabolský.

Ťažkou skúškou bolo zlyhanie jeho biskupa a rôznych farárov, u ktorých hľadal pre svoje rozhodnutie oporu. Všetci mu radili, aby

sa stal vojakom a slúžil Vodcovi a národu. Ocitol sa v postavení bojovníka medzi svetlom a tmou, v postavení, v ktorom nebolo priestoru pre chytrácke kľúčkovanie. „V tomto boji nikto nemôže hrať na obe strany. Buď pre Krista, alebo proti nemu,“ napísal v jednom liste. Jediný človek, ktorý stál bezvýhradne na jeho strane, bola jeho manželka Františka. Tá, ktorá nechcela byť ženou zbabelca, ho až do konca podporovala, ani raz sa ho nepokúšala prehovoriť, hoci vedela, že ako vdova po odporcovi vojenskej služby bude mať pred sebou ťažké roky. Začiatkom mája 1943 bol Franz Jägerstätter postavený v Berlíne pred vojenský súd. Napriek hrozbám i dobromyseľným varovaniam zotrval na svojom rozhodnutí. Vojenský súd ho odsúdil na trest smrti pre „rozkladanie bojovej morálky brannej sily“. Deviateho augusta 1943 bol rozsudok vykonaný. Tridsaťšesťročného muža sťali.

Pre súčasníkov zostáva rozhodnutie Franza Jägerstättera ostňom. Keď nevzdelaný sedliak z hôr rozpoznal nemravnosť nacistického štátu, ťažko môžu jeho lepšie informovaní súčasníci tvrdiť, že nič nevedeli.

Toľko o svedomí.

Dušan Mitana
SME, 7.6.2008

Opravený drevený chrám posvätia

Titul Blahoditeľ za pomoc pri obnove drevených pamiatok získa Nadácia SPP.

MIROĽA. V poradí deviaty drevený chrám pod Duklou sa dočkal obnovy. Postarali sa o ňu nezisková organizácia Drevené chrámy pod Duklou a svetskí patróni - riaditeľka bankovej inštitúcie Regina Ovesny-Straka a eurokomisár Ján Figel'.

Slávnostná posviacka v Mirolí sa bude konať v sobotu 14. júna o 10.00 za účasti prešovského metropolitu, arcibiskupa Jána Babjaka.

„Na chráme bola opravená šindľová strecha, opláštenie, podmurovka a elektrozvody. Odborníci zreštaurovali vzácne ikony, ale upravené je aj

oplotenie a okolie chrámu,“ spresnil Michal Kost', riaditeľ neziskovej organizácie Drevené chrámy pod Duklou.

Po posviacke a liturgii Jána Zlatoústeho, nezisková organizácia udelí Nadácii SPP čestný titul Blahoditeľ za významnú finančnú pomoc pri obnove drevených pamiatok. Okrem Mirole prispela nadácia aj na obnovu chrámu v Ladomirovej a v Krajnom Čierne.

Čestný titul Blahoditeľ bol doteraz udelený len lekárovi Pavlovi Traubnerovi, bývalému ministrovi kultúry Milanovi Kňazkovi a politológovi Alexandrovi Dulebovi.

Anna Košuthová, SME, 11.6.2008

Nemeckí nacisti zabili bratanca pápeža

Nacisti eutanáziou usmrtili postihnutého bratanca pápeža Benedikta XVI.

Nemecký pápež Benedikt XVI. nemá na detstvo práve najlepšie spomienky. Joseph Ratzinger vyrastal počas druhej svetovej vojny, a proti vlastnej vôli sa musel ako 14-ročný stať členom Hitlerjugend.

Americký historik Brennan Purcell v nedávno vydanom životopise pápeža, ktorý v roku 2005 nahradil zosnulého Jána Pavla II., napísal, že mladý Ratzinger sa musel vyrovať aj so stratou svojho postihnutého bratanca. Ten trpel trisomiou, chromozomálnym defektom spojeným s vrodenými vývojovými poruchami.

Bratanca, syna pápežovej tety z matkinej strany, odobrali nacisti rodine v roku 1941, keď mal 14 rokov. Pápežova rodina sa ho nechcela vzdať, lekári však jeho odobranie nariadili prostredníctvom súdu.

O osude chlapca sa jeho rodina dozvedela podľa historika Purcella až v roku 1945. Jeho meno bolo na zozname tých, ktorých podrobi-

li eutanázii. Zoznam objavili americkí vojaci.

Pápežov brat Georg Ratzinger, tiež kňaz, si spomína len na jedno stretnutie so svojím postihnutým bratancom. O jeho smrti sa dozvedel až oveľa neskôr. „Boli sme zdrvení, ale nikdy sme o tom doma nehovorili,“ povedal Georg Ratzinger nemeckej katolíckej agentúre KNA.

Počas vlády nacizmu bolo podľa vedeckých odhadov zámerne usmrtených 120-tisíc až 250-tisíc psychicky a telesne postihnutých ľudí. Nacisti mnohým pacientom vpichovali silné utišujúce prostriedky a držali ich v omámení. Obete neskôr zomierali, najmä na zápal pľúc.

Joseph Ratzinger mal šesť rokov, keď sa dostal Hitler v roku 1933 k moci. V šestnástich narukoval k protivzdušnej jednotke, ktorá bránila fabriku BMW na výrobu lietadlových motorov. Neskôr ho poslali do Maďarska, v apríli 1944 dezertoval.

(čtk, toh)

SME, 11.6.2008

Gardisti v kostole

Dňa 10. mája 2008 priniesla TASR správu, podľa ktorej bratislavský arcibiskup Stanislav Zvolenský jednoznačne odsudzuje porušovanie ľudských práv ktoroukoľvek osobou alebo režimom. Vo svojej odpovedi na otvorený list Občianskej iniciatívy Nechceme sa prizerať vyjadril solidaritu obetiam holokaustu a dodal, že na omši slávanej arcibiskupom Jánom Sokolom (za Jozefa Tisa - pozn. red.) sa on sám nezúčastnil.

To je síce pekné, ale je to asi tak, ako keby som ja povedal, že kým som mal hosť a v hale, ja som bol v kuchyni. Pán arcibiskup Stanislav Zvolenský totiž nepovedal, ako je možné, že arcibiskup Ján Sokol mohol bohoslužbu v Bratislave viesť. V duchu vnútrocirkevnej legislatívy (Kódex kanonického práva - Kán. 390 - diecézny biskup môže konať bohoslužby biskup-

ským spôsobom v celej svojej diecéze; ale mimo svojej diecézy len s výslovným alebo aspoň rozumne predpokladaným súhlasom miestneho ordinára) potreboval totiž na jej celebrowanie výslovný alebo aspoň rozumne predpokladaný súhlas bratislavského arcibiskupa.

Je pochopiteľné, ak sa pre vysoký vek troublemakera z Trnavy k jeho verejným vystúpeniam iní cirkevní predstavitelia radšej nevyjadrujú. Faktom však je, že jeho verejné vyjadrenia so zadosťučinením sledujú a využívajú tí, ktorým sa to hodí - tí, ktorí cudzie nechcú a svoje si nedajú. A tieto postoje majú autorite arcibiskupa primeranú autoritu v radoch veriacich a svojich podporovateľov aj v radoch nižšieho kleru. A to podľa mňa nie je v poriadku. Miroslav Kocúr

Z blogu SME, 13.6.2008

Farára omilostili

Kňaz z Bytče ďakuje Bohu, vyšetrovateľom i priaznivcom

BYTČA - Aféra falošných obrazov impresionistov sa skončila. Úrad boja proti korupcii odmietol trestné oznámenie na bytčianskeho farára Pavla Trnku (55). Dôkazy farárovu vinu - že by chcel falošné obrazy predávať - nepreukázali.

Farníci takýto výsledok očakávali z rôznych dôvodov.

„Úrady nič nezistia a všetko sa zametie pod koberec,“ rezignovane tvrdili už dávnejšie niektorí Bytčania. „Iní veriaci však farára za udalosti v Rakúsku odsúdili a na omše chodia radšej k inému kňazovi. „Pavol Trnka nám včera povedal, že nepobadal odliv veriacich z jeho kázní. „Naopak, modlili sa za mňa. „Verní naňho nikdy nedali dopustiť. Každý sa údajne môže pomýliť.“

„Ďakujem Bohu za všetko dobré,“ vyznal sa bytčiansky farár. „A vyšetrovateľom za to, že sa nikým nedali ovplyvniť.“ Verdikt prokuratúry ho neprekvapil: „Moja pravda vždy bola len jedna - som nevinný. „

Niet dôkazov

Rakúski policajti v máji 2007 obvinili Pavla Trnku z riadenia skupiny, ktorá sa u nich pokúšala predávať falošné obrazy impresionistov za sedem miliónov eur (217 miliónov Sk). V októbri odovzdala tamojšia prokuratúra prípad slovenským orgánom.

Ide vraj o nášho občana, takže bude jednoduchšie celú kauzu riešiť na Slovensku.

Vyšetrovateľ Úradu boja proti korupcii odmietol 5. júna trestné oznámenie na bytčianskeho farára, ktoré Slovensku adresovalo Rakúsko. „V materiáloch, ktoré boli dodané z Rakúska, nie je preukázané, že by Pavol T. mal záujem predávať obrazy alebo niekoho uviesť do omylu,“ povedala hovorkyňa generálneho prokurátora Svetlana Husárová.

Dodala, že po vyhodnotení dostupných materiálov a dôkazov dospel vyšetrovateľ a prokurátor k záveru, že Pavol Trnka sa nedopustil trestného činu podvodu.

JANA PUSTAYOVÁ

Plus jeden deň, 12.6.2008

Dátum, ktorý naháňa strach

Piatok trinásteho považujeme za nešťastný deň, táto povera má korene v dávnej minulosti.

Piatok mnohí považujeme za príjemný deň, keďže po ňom nasleduje víkend. No tradične sa piatok vníma aj ako deň, ktorý prináša smolu. Najmä ak je piatok trinásteho. A dnes je navyše jediný piatok trinásteho v tomto roku. Takže si dávajte veľký pozor!

Legenda hovorí, že v polovici 19. storočia sa anglická admirálita rozhodla raz a navždy skončiť s hlúpu poverčivosťou námorníkov, ktorí sa až panicky báli piatka. Išla na to veľmi radikálne a nekompromisne. Loď s názvom Friday, čo po anglicky znamená piatok, začali stavať v piatok, jej posádku najali v piatok, dokonca po istom hľadaní našli muža, ktorý sa volal Jim Friday, aby sa stal jej kapitánom. Loď z prístavu demonštratívne vyplávala v piatok. Odvtedy o nej nikto nepočul.

Trinásty Judáš

Legenda je legendou a nemusí byť pravdivá, korene povier však väčšinou vyrastajú práve z legiend, ľudovej fantázie a mystiky. Poverčivosť sa pritom netýka len námorníkov či nevzdelačných ľudových más. Iracionálny strach z piatka v kombinácii s číslom 13 sa nevyhýba ani jedincom ašpirujúcim na vyššie vzdelanie. „Učím na vysokej škole a z vlastnej skúsenosti viem, že ak určím termín skúšky na piatok trinásteho, nikto mi na ňu nepríde,“ hovorí etnologička Katarína Nadaská. Ako dodáva, na takýto dátum preto radšej skúšky nedáva. Strach z piatka trinásteho má podľa nej pôvod v ľudovej kultúre ovplyvnenej kresťanstvom, v tejto fóbii sa spája vnímanie piatka ako nešťastného dňa a trinástky ako čísla prinášajúceho smolu.

„Podľa Biblie Ježiša Krista ukrižovali v piatok. Deň predtým, na poslednej večeri, sedel Kristus so svojimi dvanástimi apoštolmi pri stole. Celkový počet osôb okolo stola bol teda 13,“ dodáva Nadaská. Tým trinástym pri stole bol Judáš, Ježišov učeník, ktorý ho zradil.

Prsty a nohy

Mystika okolo čísla 13 však môže mať oveľa staršie, ešte predkresťanské korene. Jazykovedkyňa Jana Skladaná uvádza, že už starogrécky básnik Hesiodos v básni Práce a dni radí roľníkom, aby so sejbou nezačínali v 13. deň v mesiaci, pretože tri-

nástka je nepriaznivé číslo. Hesiodos žil v ôsmom až siedmom storočí pred našim letopočtom a sám bol pastierom i roľníkom. Pravdepodobne teda vedel, o čom hovorí.

Podľa Skladanej, ktorá robila výskum historickej frazeológie, má však strach z trinástky ešte oveľa dávnejší pôvod. Súvisel s kalendárom. „Babylonský priestupný rok mal trinásty mesiac v znamení havrana, čiže nešťastia,“ upozorňuje jazykovedkyňa.

Existuje teória, podľa ktorej sa averzia z trinástky zrodila ešte v hmlách praveku, keď sa naši dávni predkovia učili počítat. Na číselné vyjadrovanie javov okolitého sveta vraj používali desať prstov na rukách a dve nohy, čím vytvorili dvanástkový numerický systém. S týmto systémom súvisí napríklad výraz „tucet“, čiže dvanásť, alebo „kopa“, čo je päťnásobkom dvanástky, čiže 60. Číslo 13 jednoducho bolo o jedno viac nad tuctom, čiže dvanástkou, čím sa dostalo do nemilosti ako niečo tajomné a nebezpečné. Táto teória už asi nikdy nebude úplne potvrdená. Navyše musí vyriešiť otázku, prečo naši dávni predkovia tak hrubo ignorovali svoje prsty na nohách.

Súmrak bohov

Etnologička Tatiana Bužeková ponúka ďalšie vysvetlenie, prečo si trinástka v dejinách vyslúžila takú zlú reputáciu. Súvisí s trinástimi mesačnými fázami, ktoré sa vystriedajú počas jedného roka. Vznikol tak trinásťmesačný lunárny kalendár. A ten vytlačil posledný, trinásty mesiac do obdobia najtuhšej zimy, temna a symbolickej smrti Slnka.

„V Európe sa lunárny ľudový kalendár používal do 10. až 11. storočia, v Anglicku dokonca ešte za vlády Tudorovcov, ktorá sa datuje polovicou pätnásteho až sedemásteho storočia,“ hovorí Bužeková. Trinásty mesiac bol tým najhorším a najtemnejším mesiacom, čím jeho poradové číslo dostalo veľmi nelichotivú povest.

Do trinástky si „kopa“ i predkresťanská starogermánska mytológia. „Jedna starogermánska povest hovorí, že raz sa na Valhale, sídle bohov, stretli dvanásť bohovia na hostinu. Pokojnú a priateľskú atmosféru narušil nepozvaný hosť, malý zlomyseľný boh Loki,“ hovorí etnologička Nadaská.

Loki, trinásty člen spoločnosti, bohov rozhádal, nastala nejaká ostrá výmena názorov a bitka, v ktorej bol

zabitý Baldur, hlavný z bohov. Následne bola zem uvrhnutá do smútku a temnoty. Niet sa teda čo diviť všeobecne rozšírenej tradícii, že ak sa zídu trinásti pri stole k hostine, prináša to smolu.

Skaza templárov

Viacero odborníkov i laikov je presvedčených, že obavy z piatka trinásteho súvisia s osudným dátumom, keď bol zlikvidovaný stredoveký rytiersky rád templárov. Francúzsky kráľ Filip IV zvaný Pekný si totiž práve piatok 13. októbra 1307 vybral ako deň, keď dal po celej krajine masovo pozatýkať príslušníkov tohto bohatstvom oplývajúceho rádu. Zatkutý bol veľmajster rádu Jacques de Molay a v priebehu nasledujúcich hodín približne päťtisíc ostatných rytierov vo Francúzsku.

Akcia bola veľmi dobre pripravená, nikto z templárov sa nedokázal postaviť na odpor. Ich hnutelné a nehnutelné majetky sa dostali pod kráľovskú správu, čo bol vlastne skutočný cieľ celej akcie, keďže Filip Pekný potreboval naplniť kráľovskú pokladnicu, ktorej v tom čase už zúfalo „škvrkalo v žalúdku“.

Neznamená to však, že strach z piatka trinásteho má už 700 rokov. Takáto fobia totiž nie je zdokumentovaná pred 20. storočím. Veľký slovník frazeológie (Dictionary of Phrase and Fable), ktorý v roku 1898 vydal v Anglicku právnik a bádateľ Ebenezer Cobham Brewer, napríklad spomína trinástku ako nešťastné číslo, i piatok ako nešťastný, ale i šťastný deň.

Heslo „piatok trinásteho“ v ňom však budete hľadať márne. Akoby v 19. storočí, inak poverčivosťou priam posadnutom, o piatku trinásteho nič nevedeli. Na prvý pohľad sa to môže zdať zvláštne.

Je však celkom logické, že strach z piatka trinásteho je fenoménom až 20. storočia. To prinieslo okrem iného i oživenie záujmu o mystiku, templárov i mágiu čísel. V 19. storočí mali ľudia isto iné starosti, ako starať sa o zničený stredoveký rád.

Kabala trinástku miluje

Podľa numerológie, teda ezoterickej disciplíny, ktorá sa zaoberá číslami a ich vplyvom na ľudský život, je trinástka zaznávaná bezdôvodne. „Neexistujú šťastné alebo nešťastné čísla. Trinástka iba poukazuje na večné premeny. Začiatok novej veci

v inej rovine,“ hovorí numerologička Zlatica Mokráňová. Ako upozorňuje, napríklad v Mexiku je toto číslo považované za šťastné. „Vzťahuje sa totiž na trinásťdňové obdobie plného a nového mesiaca, teda pribúdania a ubúdania Mesiaca.“ I podľa starozhidskej mystiky Kabaly sa číslo 13 považuje za priaznivé. „Kabala hovorí o trinástich nebeských prameňoch, trinástich bránach milosti a trinástich riekach balzamu, ktoré podľa talmudského učenia čakajú na zbožné duše v raji,“ uzatvára numerologička.

Deň Friggy

Vnímanie mystiky čísel teda závisí od konkrétnej kultúry, od rôznych zákrut vývoja tej-ktorej spoločnosti. Podobne ako považovanie piatka za nešťastný deň. Kým sa v Európe neetablovalo kresťanstvo, prevládala tu totiž v spojení s piatkom skôr pozitívna nálada. Piatok bol v starom Ríme zasvätený bohyni plodnosti a sexuality Venuši, v germánskej a severskej mytológii sa spájal s podobne zameranou bohynou Friggou, respektíve Freyou. I anglický výraz Friday - pia-

tok znamená v doslovnom preklade deň Friggy.

Ako upozorňuje etnologička Bužeková, slovanské národy mali piatok zasvätený bohyni Mokoš, ktorá bola (ako inak?) „bohynou plodnosti, lásky, manželstva“. Kto by takýto deň považoval za nešťastný? Potom prišli misionári a z piatka postupne odchádzala radosť, nariadil sa pôst a smútenie za ukrižovaným Spasiteľom. Sexualita, s ktorou sa bohyne plodnosti spájali, nebola v kresťanskom stredoveku práve naj vítanejším aspektom ľudského života, a tobôž nie v čase pôstu a trúčlenia.

Z bohýň plodnosti sa tak v kresťanstvom ovplyvnenom ľudovom ponímaní časom stali nečisté a zlé bytosti, bosorky. A piatok sa stal prekliatym dňom, keď sa bosorky zlietali na svoje odporne orgie. Bolo ich väčšinou dvanásť a trinástym bol diabol.

Učím na vysokej škole a zo skúsenosti viem, že ak určím termín skúšky na piatok trinásteho, nikto mi na ňu nepríde. **Katarína Nadaská, etnologička**

HN, 13.6.2008

Konferencia v Kňazskom seminári biskupa Jána Vojaššáka

Na pôde Kňazského seminára biskupa Jána Vojaššáka v Spišskej Kapitule sa 11. júna konala konferencia na tému Prevencia ako účinná metóda predchádzania asociálneho správania mládeže v rámci Slovenskej republiky a tvorba multimediálnych programov pre vyučovací proces. Organizátormi boli Katolícka univerzita, kňazský seminár a Katolícke pedagogické a katechetické centrum.

Konferencia bola zavŕšením dlhodobého pripravovaného projektu. Hovorí vedúci projektu a vicerektor kňazského seminára Dušan Škrábek: „Je tomu už tri roky ako sme prišli s myšlienkou zaoberať sa trochu viac myšlienkou prevencie proti šikanovaniu. Preto sme sa rozhodli, že podáme projekt v rámci KEGA na Ministerstvo školstva a boli sme veľmi milo prekvapení, že tento projekt nám odobrili a tak sme vykasali rukávy a pustili sme sa do práce.“

Najúčinnejšou metódou prevencie a sociálneho správania detí a mládeže je osobná komunikácia. Hovorí prednášajúca Viera Havašová: „Pre-

vencia musí spočívať v tom, že s deťmi sa musíme rozprávať. Myslím si, že dnes je taká doba, že jednoducho každý sedí pri svojej telke, pri svojom rádiu a jednoducho prestáva komunikovať s deťmi. Deti potrebujú vidieť, počuť, potrebujú kopírovať, potrebujú sa učiť. Nakopírujú to z médií. A často krát kopírujú to, čomu absolútne nerozumejú.“

Organizátori vidia v konferencii konkrétny prínos. Hovorí prednášajúca Jana Hurajtová a Dušan Škrábek.

Jana Hurajtová, prednášajúca: „Prínos konferencie by mal byť teda v tom, aby sa dobrovoľne začalo rozprávať. Aby školy nemlčali a aby školy považovali tento problém za reálny a za existujúci a aby sa nepotláčal tento problém na školách.“

Dušan Škrábek: „Výsledkom tejto konferencie bolo nielen to, že sa ponúkli nové možnosti pre riaditeľov a učiteľov škôl, ale dali sme im metodickú príručku. Sú tam prezentácie, ktoré môžu poslúžiť učiteľom.“

Peter Majda

Rádio Lumen, 17:30, 11.6.2008

Exfarár s dlžobami

Bývalý farár v Holumnici okres Kežmarok dlhuje mladému podnikateľovi zo Strážok 28 000 korún. Za drevené hranoly mu ich mal vyplatiť pred vyše polrokom. Peniaze nezaplatil a to aj napriek tomu, že exfarár podniká a vlastní stavebno-stolársku firmu.

Všetko sa to začalo ešte v novembri minulého roku.

Peter Tetemonte, poškodený podnikateľ: „Pán Perichta si prišiel odo mňa požičať hranol. Sme sa dohodli, že ja nepožičiavam, ale predávam, tak sme sa dohodli, že mu predám hranol, ale či mu môžem počkať desať dní.“

Peniaze neboli uhradené ani o desať dní, no o mesiac bývalý farár prišiel aspoň zálohu.

Peter Tetemonte, poškodený podnikateľ: „Ale odvtedy mi peniaze stále len odkladá. Mi hovorí, zajtra vám donesiem, do konca týždňa vám donesiem, zajtra vám donesiem. Takto ma nikto neľahal ešte za nos jak on.“

Mladý podnikateľ veril, že spolupráca s bývalým farárom bude bez problémov. Po novom roku mu cenu dreva ešte aj znížil zo 155 na 147 korún.

Peter Tetemonte, poškodený podnikateľ: „Tým, že on chcel po mne pomôcť, ja som mu pomohol, tak on ma oklamal.“

Ľudia v obci, kde farár pôsobil, majú naňho rôzny názor.

Obyvatelia obce, kde farár pôsobil: „Nedá sa povedať, že je poctivý.“

Obyvatelia obce, kde farár pôsobil: „Ja ho nemôžem odsudzovať. Každý robí jak vie.“

Obyvatelia obce, kde farár pôsobil: „Výchádzame normálne ako susedia.“

Snažili sme sa skontaktovať s bývalým farárom. Keď nás zbadal, odišiel, ale po chvíli si to rozmyslel. Tváril sa, že na podnikateľa zo Strážok si nepamätá.

František Perichta, exfarár dlžník: „V Strážkach? No pravdepodobne áno, ja o všetkom čo sa deje nemôžem vedieť.“

Či pánovi Petrovi exfarár niekedy doplatí peniaze za drevo je otázne. Zatiaľ mu v stolárstve u svätého Jozefa zaplatili vatikánskou menou Pánboh zaplatí.

Klaudia Budzová